

RPO-724740-VII-720.6/13/AI

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych lub Doprowadzonych
do Wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach
Śląskich

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 18 lutego 2013 r., do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): Justyna Józwiak (politolog w zakresie resocjalizacji), Maria Sobocińska-Szeluga (lekarz), dr Aleksandra Iwanowska oraz Wojciech Sadownik (prawnicy). W wizytacji wziął udział także pracownik Biura Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu – dr Natalia Kłaczyńska (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny sposobu ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionych przez podkomisarza Jacka Bednarskiego - specjalistę Wydziału Prewencji oraz zastępcę dyżurnego, pełniącego w dniu wizytacji służbę w PdOZ;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- przeprowadzeniu indywidualnych rozmów z osobami przebywającymi w Izbie;
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, książką wizyt lekarskich, książką przebiegu służby (książka prowadzona w formie elektronicznej), wybranymi protokołami zatrzymań oraz doprowadzenia do wytrzeźwienia, świadectwem wzorcowania alkometru.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali specjalistę Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: informacje dotyczące szkoleń funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ, sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej przez sędziego Sądu Okręgowego w Świdnicy, zestawienie liczbowe osób umieszczonych w Izbie.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

Z przekazanych przedstawicielom KMP informacji wynika, iż w 2011 r. w Izbie zatrzymano 430 osób, a w 2012 r. 388 osób. Z kolei w okresie od 1 stycznia do 19 lutego 2013 r. zatrzymano 43 osoby.

Podczas wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji, w Izbie przebywało 3 mężczyzn – 2 zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzony w celu wytrzeźwienia.

W żadnym z protokołów zatrzymania, które zostały poddane analizie, Mechanizm nie stwierdził uchybień lub treści budzących wątpliwości w zakresie zasadności zatrzymania i pobytu danej osoby w PdOZ. W protokołach osób doprowadzanych do wytrzeźwienia brakowało jedynie wydruków z alkometru. Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami podyktowane jest to brakiem możliwości sporządzenia wydruku z urządzenia, którym dysponuje Komenda. Z uwagi na wartość dowodową przedmiotowych wydruków KMP zaleca pozyskanie urządzenia umożliwiającego załączenie do akt wyniku badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Obsada PdOZ jest 1-osobowa. W przypadku doprowadzenia osoby zatrzymanej lub nietrzeźwej służbę w Izbie pełni każdorazowo zastępca dyżurnego zmiany. W sumie do pełnienia służby w PdOZ jest wyznaczonych 5 funkcjonariuszy z Komendy.

Funkcjonariusze Policji oddelegowani do pracy w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych celem wytrzeźwienia posiadają odpowiednie przeszkolenie do pełnienia służby w Izbie (kwiecień 2012 r. szkolenie z zakresu dokumentowania przebiegu służby i rejestracji zdarzeń, zasad pełnienia służby w PdOZ, zasad postępowania i przechowywania broni palnej, na marzec-kwiecień 2013 r. zaplanowano szkolenie o zbliżonej tematyce). KMP stoi jednak na stanowisku, iż powyższą ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia tak, aby personel PdOZ wiedział jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym pierwszej pomocy przedmedycznej, jak radzić sobie ze stresem i agresją oraz uaktualniać sukcesywnie wiedzę, jak również udoskonalać umiejętności w omawianych obszarach.

Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz:

Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

Kontrole osobiste osób zatrzymanych przeprowadzane są w dyżurce profosa. W przypadku umieszczenia w Izbie kobiety, czynności związane z jej osadzeniem zawsze wykonuje jedna z funkcjonariuszek Policji pełniąca dyżur w Komendzie w danym dniu.

W okresie od początku 2011 r. do dnia wizytacji w Izbie nie odnotowano wydarzeń nadzwyczajnych. Nie odnotowano też żadnych postępowań dyscyplinarnych, karnych lub cywilnych prowadzonych przeciwko PdOZ i pełniącym służbę w Izbie funkcjonariuszom Policji.

Również osoby przebywające w Izbie w dniu wizytacji nie zgłosiły przedstawicielom KMP uwag w zakresie traktowania przez funkcjonariuszy.

4. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w PdOZ jest *Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (dalej: regulamin). W wizytowanym PdOZ jego treść nie była dostępna dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia - wyciągi z regulaminu umieszczono po zewnętrznej stronie drzwi do pokoi osób zatrzymanych. Mechanizm podkreśla, iż zgodnie z § 16 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie *pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. z 2012 r. poz. 638; dalej: rozporządzenie) kopię regulaminu oraz wykaz instytucji

stojących na straży praw człowieka umieszcza się w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka. KMP zaleca zatem wywieszenie treści aktualnych regulaminów wraz z wykazem adresów i telefonów instytucji, do których zatrzymany może zwrócić się w sytuacji łamania jego praw (np. sędziego penitencjarnego, Rzecznika Praw Obywatelskich – bezpłatna infolinia 800 676 676, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka) wewnątrz pokoi dla zatrzymanych.

Krajowy Mechanizm Prewencji ustalił, iż funkcjonariusze Policji informują o fakcie zatrzymania wskazane osoby trzecie, każdorazowo gdy zatrzymani zgłoszą takie żądanie. Jednakże, zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana* (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

Izba nie dysponuje listą adwokatów, do których mogliby się zwrócić zatrzymani, chcący skorzystać z prawa do obrońcy. Zgodnie z przekazanymi informacjami, w przypadku zgłoszenia takiej potrzeby przez osobę zatrzymaną funkcjonariusz pełniący służbę w PdOZ korzysta z listy adwokatów dostępnej na stronie internetowej sądu okręgowego.

W dniu wizytacji w PdOZ nie było prasy dla osób zatrzymanych. Z informacji przekazanych przedstawicielom Mechanizmu wynika, iż KPP w

Ząbkowicach Śląskich nie dysponuje środkami finansowymi na prasę dla osób osadzonych w Izbie.

5. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze, w odrębnym budynku znajdującym się obok Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich. W ich skład wchodzi: dyżurka profosa, 4 pokoje dwuosobowe dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, magazyn pościeli czystej, pomieszczenie kuchenne, pole spacerowe oraz sanitariat służący do utrzymania higieny osobistej.

W każdym z pomieszczeń prawidłowo zabezpieczono okna, drzwi, grzejniki i punkty świetlne. Wizytujący zwrócili jednak uwagę, iż w pokoju nr 3 była wybita jedna z szyb okiennych. Wzdłuż ścian pokoi umieszczono po 2 połączone prycze dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W ocenie Mechanizmu powyższe ustawienie podestów może prowadzić do naruszenia prawa do intymności osób zatrzymanych, jednocześnie przebywających w pokoju. Zauważyć również należy, iż konstrukcja prycz w Izbie jest niezgodna z §8 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia, zgodnie z którym pokoje dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wyposaża się w prycze jednoosobowe. KMP zaleca zatem przebudowę prycz lub przekształcenie pomieszczeń z czteroosobowych w dwuosobowe.

Kolejną istotną kwestię stanowi brak oświetlenia nocnego w pokojach dla osób zatrzymanych. Z uzyskanych informacji wynika, że oświetlenie w Izbie jest całodobowe, co osobom zatrzymanym może znacznym stopniu utrudniać wypoczynek nocny. Mechanizm zaleca wyposażenie Izby w oświetlenie nocne. Ponadto, osoby prowadzące rozmowy indywidualne z osadzonymi zwróciły uwagę, że dopływ światła naturalnego do pokoi osób zatrzymanych jest bardzo ograniczony.

Sanitariat przeznaczony dla zatrzymanych wyposażono w miskę ustępową, umywalkę oraz prysznic. Woda w prysznicu uruchamiana jest przez funkcjonariusza pełniącego służbę w PdOZ. Sanitariat urządzono w sposób

zapewniający intymność osobom z niego korzystającym. W dniu wizytacji znajdowały się w nim podstawowe przybory higieniczne (mydło oraz papier toaletowy). Sanitariat był czysty i wolny od nieprzyjemnych zapachów.

Rzeczy osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia przyjmuje się do depozytu za pokwitowaniem. Oryginał kwitu depozytowego otrzymuje osoba zdająca rzeczy, a kopia pozostaje w PdOZ. Analiza kwitów depozytowych wykazała, iż nie zawsze są one wypełniane w sposób zgodny z przepisami, np. do oznaczenia oddanych do depozytu telefonów komórkowych używano określeń: telefon Nokia. W ocenie Mechanizmu opis ten nie jest wystarczający, powinien bowiem zawierać indywidualne cechy przedmiotu, tj. w przypadku telefonów komórkowych numer IMEI (por. § 6 ust. 1 regulaminu).

W dniu wizytacji w magazynie pościeli znajdowały się czyste poszewki na pościel, materace, koce i poduszki. PdOZ dysponował również odzieżą oraz obuwiem zastępczym. Zastrzeżenia przedstawicieli Mechanizmu wzbudził natomiast fakt ulokowania w magazynie szafki przeznaczonej na rzeczy osób chorych zakaźnie. KMP zaleca wobec powyższego wygospodarowanie w Izbie innego miejsca do przechowywania rzeczy osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia chorych zakaźnie.

Rzeczy przeznaczone do prania przechowywane są w pojemnikach znajdujących się na korytarzu prowadzącym na pole spacerowe.

W Izbie zainstalowano monitoring (jedynie w pokojach dla zatrzymanych), którego podgląd dostępny jest na ekranie w dyżurce profosa. Monitoring nie posiada jednak funkcji nagrywania, nie spełnia tym samym wymogów zawartych w § 41 pkt 1 rozporządzenia. Ponadto, z powodu awarii systemu monitorującego obraz z jednego z pomieszczeń – pokój nr 4 – był niedostępny. Mając na uwadze stwierdzone nieprawidłowości KMP zaleca wymianę systemu telewizji przemysłowej funkcjonującego w wizytowanym PdOZ.

Pomieszczenia w PdOZ nie są przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością i o obniżonej sprawności fizycznej (np. starszych). Wobec powyższego KMP zaleca uwzględnienie kwestii przystosowania Izby do potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się przy realizacji ewentualnych inwestycji

modernizacyjnych, dzięki czemu osoby te będą mogły samodzielnie poruszać się oraz korzystać z urządzeń sanitarnych.

Wszystkie posiłki dla zatrzymanych przygotowuje podmiot zewnętrzny. Dostarczane są one w jednorazowych, utrzymujących ciepło opakowaniach. Osoby nietrzeźwe otrzymują do picia herbatę.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby nietrzeźwe, natomiast pozostałe tylko wówczas, gdy zachodzi taka potrzeba, np. w przypadku stwierdzenia obrażeń ciała lub zatrzymany zażąda badania. Badania lekarskie przed przyjęciem do Izby realizowane są w szpitalu w Ząbkowicach Śląskich.

W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji badaniom przed umieszczeniem w Izbie powinny być poddawane wszystkie osoby. Taka praktyka pozwoliłaby bowiem na zdiagnozowanie ewentualnych przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w Izbie. Co więcej, z uwagi na możliwość identyfikacji wszelkich obrażeń ciała i szczegółowe odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej, stanowi zabezpieczenie funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ przed zarzutami dotyczącymi niewłaściwego traktowania. Krajowy Mechanizm Prewencji przypomina, iż w zakresie badań lekarskich opinię wyraził również Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT), w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 CPT zalecił *zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne i regularne wizyty lekarskie lub pielęgnarskie*. Ponadto, zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie*

lekarskie, a później, kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.

W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie, wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Analiza dokumentacji medycznej znajdującej się w Izbie wykazała, że nie jest odnotowywana godzina przeprowadzonego badania. Sposób prowadzenia dokumentacji zależy od lekarza prowadzącego badanie, należy zauważyć jednak, że dysponentami dokumentacji medycznej osób zatrzymanych są funkcjonariusze Policji. Wobec powyższego Mechanizm formułuje zalecenie dotyczące zwracania uwagi na prawidłowość uzupełniania dokumentacji przez osoby udzielające świadczeń medycznych - odnotowanie daty, godziny przeprowadzonego badania, dokładny opis stanu osoby przebywającej w Izbie. Dzięki takiemu rozwiązaniu, w przypadku wystąpienia zdarzenia nadzwyczajnego, możliwe będzie szczegółowe określenie czasu udzielenia świadczenia medycznego i tym samym zabezpieczenie funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ przed ewentualną odpowiedzialnością.

W dniu wizytacji w apteczce umieszczonej w dyżurce profosa znajdowały się podstawowe leki oraz środki higieniczne dla kobiet.

7. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

Komendantowi Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich:

1. wyposażenie PdOZ w alkometr z możliwością wydruku badań na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu;
2. poszerzenie ofert szkoleń dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ z zakresu pomocy przedmedycznej, komunikacji interpersonalnej oraz radzenia sobie ze stresem;

3. wywieszenie w pomieszczeniach dla zatrzymanych tekstu regulaminu, wraz z adresami instytucji stojącymi na straży praw człowieka;
4. wyposażenie Izby w prasę;
5. wymianę szyby w pokoju nr 3;
6. przebudowę prycz lub przekształcenie pokoi dla osób zatrzymanych z czteroosobowych w dwuosobowe;
7. wyposażenie Izby w oświetlenie nocne;
8. dokonywanie właściwego opisu przyjmowanego depozytu;
9. wymianę systemu telewizji przemysłowej;
10. zmianę miejsca przechowywania rzeczy osób chorych zakaźnie;
11. uwzględnienie przy realizacji ewentualnych inwestycji budowlanych potrzeby dostosowania sanitariatu Izby oraz przynajmniej jednego pokoju do potrzeb osób z niepełnosprawnością i osób starszych, które nie będą w stanie samodzielnie się poruszać bez odpowiednich udogodnień;
12. poddawanie badaniom medycznym każdego zatrzymanego przed osadzeniem w Izbie;
13. pouczenie policjantów pełniących służbę w PdOZ o konieczności zwrócenia uwagi lekarzom na potrzebę każdorazowego rzetelnego wypełniania książki wizyt lekarskich oraz zaświadczenia dotyczącego możliwości osadzenia w Izbie.

Komendantowi Wojewódzkiemu Policji we Wrocławiu:

1. zapewnienie Komendantowi Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich środków na realizację zaleceń nr 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 11.